

A KÁRPÁT-MEDENCE FOLYÓIRÓL

Az útjába eső medencéket a gyöngysor szemeihez hasonlóan felfűző **Duna** a harmadkorvégi pliocén korszakban jelenik meg a Kárpátok medencéjében. Ezzel kezdődik medencetájunk nagyarányú folyóvízi feltöltődése, különösen a Kis-Alföldé és az Alföldé. Az alföldek feltöltődésével párhuzamosan kialakul a jelenlegi folyóhálózat is.

A Dunával egyidejűleg alakultak ki a Kárpátok medencéjének többi síksági folyói és folyószakaszai is. Ezek a hegyvidékekről jövő, felső szakaszukon nagy esésű, törmelékben, hordalékban gazdag folyók kiérkezve az Alföld peremére, a Duna pesti hordalékkúpjához hasonlóan, körös-körül a peremeken nagy hordalékkúpokat halmoztak fel. Maguk a folyók pedig gyakorta változtatták futásukat a süllyedő Alföld területén, töltögetve azt, míg a mai helyüket elfoglalták.

A Kárpát-medence vízálózatának fejlődéstörténetét a folyóvölgyek képéből, alakjából meglehetősen biztonsággal olvashatjuk ki. A folyók ugyanis teraszos völgyekben folynak. A folyami teraszok a folyók korábbi völgyfenekeinek maradványai. A Kárpát-medence folyói a jelenkorig hat, esetleg hét folyami teraszt véstek ki völgyükben. Természetesen, szép szabályossággal ezek csak a folyók hegy- és dombvidéki szakaszain találhatók meg, a folyók völgyében, a süllyedő medencék, alföldek felszínén nem. Emberföldrajzi jelentőségük nagy. Igen sok folyó-menti település ült a teraszokra, mint ármentes térszínre, és fontos útvonalak vezetnek rajtuk a hegy- és dombvidékek belsejébe. Csak példaképp említsük meg, hogy folyami terasz a budai Várhegy és Pesten Kőbánya, vagy az esztergomi Várhegy és a kolozsvári Fellegvár. Teraszokra települt városok pl. Budapest, Esztergom, Győr, Pozsony, Kalocsa, Baja, Mohács, Újvidék a **Duna** mellett, Máramarossziget, Huszt, Szeged a **Tisza** mellett, Marosvásárhely a **Maros** mellett, Székelyudvarhely, Segesvár a **Nagy-Küküllő** mellett, Sepsiszentgyörgy az **Olt** mellett, Miskolc a **Sajó** mellett, Kassa a **Hernád**, Zágráb a **Száva** mellett és még sok város.

A Kárpát-medence teraszos folyóvölgyei azt igazolják, hogy a medence folyói élettörténetében és munkateljesítményében, vagyis mechanizmusában a negyedkor folyamán átalakulások mentek végbe, a folyók szakaszjellegüket gyakorta és ismételtelen változtatni voltak kénytelenek.

Magyarország teljes területe a **Duna vízgyűjtőhöz** tartozik. Az ország a Kárpát-medence mélyén fekszik, ezért a Zala, Zagyva-Tarna, és a Kapos kivételével folyóink az országhatárokon túlról érkeznek. **Felszíni vízkészletünk 96%-a külföldi eredetű.** A hazánkban gyülekező vizek **24 vízfolyásból** érkeznek Magyarországra és három folyó, a **Duna, a Tisza és a Dráva** útján távoznak az országból. Évente átlagosan 114 km³ víz érkezik hazánkba, az ország területére hulló évi csapadék mennyisége pedig 58 km³. Azaz átlagosan mintegy 600 milliméter csapadék esik egy

évben. Elpárolog, illetve beszivárog 52 km³, így évente távozik 120 km³ vízmennyiség. A csapadék egyenetlenül oszlik el, az ország keleti felére általában kevesebb jut, ráadásul az Alföld déli részén, ahol a napsütéses órák száma magasabb az országos átlagnál, a párolgás és a csapadék hányadosa eléri a másfelet is. Ez növeli az aszály előfordulási valószínűségét, amely általában 3-5 évente fordul elő Magyarországon.